

Съобщение на Комисията — Насоки за най-добри практики на ЕС за схемите за доброволно сертифициране на селскостопански продукти и храни

(2010/C 341/04)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

През последните години се наблюдава значително увеличаване на схемите за доброволно сертифициране на селскостопански продукти и храни. В оценка, изготвена за Комисията през 2010 г.⁽¹⁾, се изброяват над 440 различни схеми, повечето от които са създадени през последното десетилетие.

Схемите за сертифициране на селскостопански продукти и храни осигуряват гаранция (посредством механизъм за сертифициране), че са спазени определени характеристики или характерни качества на продукта или на метода или системата за негово производство, установени в спецификации. Те обхващат голям диапазон от различни инициативи, които функционират на различни етапи от веригата на предлагането на храни (преди или след напускането на земеделското стопанство; обхващат цялата верига на предлагането на храни или част от нея; засягат всички сектори или само един сегмент от пазара и др.). Възможно е да функционират на равнището само между икономически оператори (B2B) (където информацията е предназначена за супермаркет или преработвателно предприятие като краен получател) или между икономически оператори и потребители (B2C). Могат да се използват отличителни знаци, но много от схемите, особено тези между икономически оператори (B2B), не използват такива знаци.

Макар че схемите за сертифициране по дефиниция прилагат удостоверяване от трета страна, съществуват и други схеми на пазара, които работят на основата на етикет или знак (които често се регистрират като търговска марка), без прилагане на някакъв механизъм за сертифициране. Участието в тези схеми става чрез собствена декларация или чрез избор от страна на собственика на схемата. В съответствие с дефинициите, дадени в раздел 2, тези схеми тук се наричат „схеми въз основа на собствени декларации“. Сертифицирането е най-подходящо, когато се изпълняват комплексни задължения, определени в подробни спецификации и периодически проверявани. Собствените декларации са по-подходящи за относително несложни (единични) изисквания.

Разработването на схемите за сертифициране е мотивирано предимно от фактори като, от една страна, общественото търсене на определени характеристики⁽²⁾ на продукта или на процеса за негово производство (предимно за схеми B2C), а от друга — желанието на икономическите оператори техните доставчици да отговарят на конкретни изисквания (предимно за схеми B2B). В областта на безопасността на храните Регламент (ЕО) № 178/2002 за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните⁽³⁾ възлага отговорността за гарантиране на това, че се спазват изискванията на законодателството в областта на храните по отношение на храните и фуражите и че се проверява спазването на тези изисквания, преди всичко на икономическите

оператори в областта на храните и фуражите. Големите участници във веригата на предлагането на храни особено често разчитат на схеми за сертифициране, за да се уверят, че даден продукт отговаря на изискванията, и за да защитят своята репутация и размерите на отговорността си в случай на инцидент във връзка с безопасността на храните.

Очевидно е, че частното сертифициране не е необходимо за доказване на спазването на законови изисквания. Всяка частна схема за сертифициране в селскостопанския и хранителния сектор трябва да остане доброволна. Когато операторите използват сертифициране за спазването на основни изисквания с цел улесняване на трансакциите с други участници във веригата на предлагането на храни, следва да е ясно, че тази практика не може да бъде използвана за разграничаване на продуктите на пазара.

Схемите за сертифициране могат да бъдат от полза за:

- междинните участници във веригата на предлагането на храни, като гарантират спазването на стандартите и по този начин защитават размерите на отговорността и репутацията си при рекламации към продукта или етикета,
- производителите, като увеличават достъпа до пазара, пазарния дял и маржа от продукта за сертифицираните продукти, и също така потенциално увеличават ефективността и намаляват разходите по трансакциите, както и
- потребителите, като предоставят надеждна и сигурна информация за характерните качества на продукта и процеса.

Някои заинтересовани страни посочиха, че схемите за сертифициране могат да имат и недостатъци:

- заплахи за единния пазар⁽⁴⁾,
- съмнения по отношение на прозрачността на изискванията на схемата и надеждността на твърденията, особено при схеми, които сертифицират съответствието с основни изисквания,
- вероятност от заблуждаване на потребителите,
- разходи и затруднения за земеделските производители, особено когато трябва да участват в няколко схеми, за да задоволят изискванията на купувачите,

⁽¹⁾ Проучване, осъществено от Areté за ГД „Земеделие и развитие на селските райони“; виж http://ec.europa.eu/agriculture/quality/index_en.htm

⁽²⁾ Например: за хуманно отношение към животните; екологична устойчивост; справедлива търговия.

⁽³⁾ ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ В своето съобщение „По-добре функционираща верига на предлагането на храни в Европа“ (COM(2009) 591) Комисията изрази намерението си да преразгледа избрани екологични стандарти и правила за отбелязване на произхода върху етикетите на стоките, които могат да възпрепятстват международната търговия.

- риск да бъдат отхвърлени от пазара производители, които не участват в ключови схеми за сертифициране, както и
- влияние върху международната търговия, особено с развиващите се страни ⁽¹⁾.

Комисията отбелязва, че проблемът за обвъркването на потребителите вследствие на различни схеми със сходни цели е предмет на дейността на частни инициативи ⁽²⁾, които имат за цел да създадат Кодекс за добра практика за частните организации, установяващи стандарти предимно в социалната сфера и в областта на околната среда. Освен това някои поддръжници на съществуващите схеми вече предприеха стъпки за съгласуване на изискванията със сходни схеми и някои съществуващи схеми за сертифициране (предимно на равнище В2В) възникнаха в резултат от процеса на хармонизиране на различни индивидуални стандарти.

1.1. Видове схеми

Съществува голямо многообразие от схеми от гледна точка на обхвата, целите, структурата и методите им на работа. Както бе споменато по-горе, едно важно различие между схемите е доколко се прилага процедура за удостоверяване от трета страна, като в това отношение те могат да се групират на схеми въз основа на собствени декларации, от една страна, и схеми за сертифициране, от друга. Схемите за сертифициране

могат допълнително да се разделят въз основа на това, дали работят на равнище икономически оператори (В2В) или са предназначени да предоставят информация от търговската верига към потребителя (В2С).

Друг важен критерий при класифицирането е дали схемата оценява продукти и процеси (предимно за схеми В2С) или системи за управление (предимно за схеми В2В). От гледна точка на специфицираните изисквания схемите могат да удостоверяват спазването на разпоредби, установени от правителствени органи (основни разпоредби), или допълнителни критерии, които са отвъд законовите изисквания (над основните разпоредби). Разграничаването на двете схеми не винаги е лесно: от една страна, схемите често съчетават основни критерии в някои области с по-високи изисквания в други; от друга страна, някои основни изисквания, особено в сферата на околната среда и на селското стопанство, изискват от операторите да прилагат добри и най-добри практики и да дават стойностна оценка за положената дължима грижа, поради което конкретните мерки, които трябва да бъдат предприети, могат да са различни за различните участници и различните държави-членки. Действително, техническите изисквания на някои схеми за сертифициране се използват от операторите за интерпретирането и конкретизирането на тези общи задължения.

Тази класификация е представена в следната таблица:

Класификация на схемите

Вид удостоверяване:	Собствена декларация	Сертифициране (удостоверяване от трета страна)	
Предназначени за:	В2С	В2С	В2В
Обекти на специфицираните изисквания:	Продукти и процеси	Предимно продукти (вкл. услуги) и процеси	Предимно системи за управление
Съдържание на изискванията:	Предимно над основните	Предимно над основните	Основни и над основните

Насоките се отнасят главно за схемите за сертифициране, описани в дясната колона на горната таблица.

1.2. Предназначение на насоките

В съобщението си за политиката за качество на селскостопанските продукти ⁽³⁾ Комисията заявява, че предвид развитието и инициативите в частния сектор на този етап не е оправдано да се предприемат законодателни действия с цел премахване на потенциалните недостатъци на схемите за сертифициране ⁽⁴⁾. Вместо това, като се съобрази с коментарите на заинтересованите

страни и в консултации със Съвещателната група по качеството ⁽⁵⁾ Комисията се задължи да разработи насоки за схеми за сертифициране на селскостопански продукти и храни.

Предназначението на тези насоки е да опишат съществуващата правна рамка и да съдействат за подобряване на прозрачността, надеждността и ефективността на схемите за доброволно сертифициране и за гарантиране на тяхното съответствие със законовите изисквания. Те акцентират върху най-добрите практики в работата на подобни схеми, като по този начин предлагат насоки относно това как:

- да се избегне заблуждаването на потребителите и да се увеличат прозрачността и яснотата на изискванията по схемата,

⁽¹⁾ Въпросът за частните стандарти бе обсъждан в рамките на Комитета за санитарни и фитосанитарни мерки към СТО.

⁽²⁾ Например ISEAL Alliance (<http://www.isealalliance.org>).

⁽³⁾ COM(2009) 234.

⁽⁴⁾ Това заключение е направено въз основа на задълбочена оценка на въздействието, в която са разгледани различни възможности за бъдещото развитие (вж „Схеми за сертифициране на селскостопански продукти и храни“; http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/com2009_234/ia_annex_d_en.pdf).

⁽⁵⁾ Съвещателна група по качество на земеделската продукция, създадена с Решение на Комисията 2004/391/ЕО; (ОВ L 120, 24.4.2004 г., стр. 50).

— да се намали административната и финансовата тежест за земеделските стопани и производителите, включително на тези от развиващите се страни, както и

— да се осигури спазването на правилата на вътрешния пазар на ЕС и принципите на сертифицирането.

Насоките са предназначени предимно за разработващите и работещите със схеми.

Следването на насоките е доброволно. Придържането към тях не означава, че Комисията е одобрила изискванията, определени от тези схеми. Настоящите насоки нямат законов статут в ЕС, нито предназначението им е да променят изискванията съгласно законодателството на ЕС.

И накрая, тези насоки не следва да се разглеждат като правно тълкуване на законодателството на ЕС, тъй като такива тълкувания са от изключителната компетентност на Съда.

2. ОБХВАТ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ

2.1. Обхват

Насоките са приложими за схеми за доброволно сертифициране на:

— селскостопански продукти, предназначени или не за консумация от човека (включително за фуражи),

— храни, които се включват в разпоредбите на член 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002, както и

— процеси и системи за управление, свързани с производството и преработката на селскостопански продукти и храни.

Насоките не се прилагат за официален контрол, осъществяван от обществени органи.

2.2. Определения на понятията ⁽¹⁾

1. Специфицирано изискване: нужда или очакване, които се обявяват.

⁽¹⁾ Въз основа на стандарт EN ISO/IEC 17000 за Оценка на съответствието — Речник и общи принципи.

2. Оценка на съответствието: демонстриране, че са спазени специфицираните изисквания, които се отнасят до даден продукт, процес, система, лице или орган.

3. Преглед: проверка доколко дейностите за избор и определяне и техните резултати са подходящи, адекватни и ефективни по отношение на спазването на специфицираните изисквания.

4. Удостоверяване: издаване на декларация въз основа на решение, взето след извършване на преглед за доказано спазване на специфицираните изисквания.

5. Декларация: удостоверяване от първата страна. За целите на настоящите насоки понятието „схеми въз основа на собствени декларации“ се използва за колективни схеми и твърдения върху етикети, които не са сертифицирани и които се основават на собствената декларация на производителя.

6. Сертифициране: удостоверяване от трета страна, което се отнася до продукти, процеси, системи или лица.

7. Акредитация: удостоверяване от трета страна, че даден орган е демонстрирал формално компетентността си да извършва конкретни задачи. В ЕС ⁽²⁾ „акредитация“ означава атестация от национален орган по акредитация за това, че съответният орган за оценяване на съответствието отговаря на изискванията, определени в хармонизирани стандарти, и където е приложимо, всякакви допълнителни изисквания, включително определените в приложимите секторни схеми, да изпълнява специфична дейност по оценяване на съответствието.

8. Проверка: изследване на разработването на продукт, самия продукт, процес или инсталация и определяне на съответствието му/и със специфични изисквания или, въз основа на професионална оценка, с общи изисквания.

9. Одит: систематичен, независим, документиран процес за набавяне на записи, декларации за факти или друга подходяща информация и обективното им оценяване с цел определяне на степента, в която са спазени дадени специфицирани изисквания.

3. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРАВНИ РАЗПОРЕДБИ НА РАВНИЩЕ ЕС

3.1. Правила, свързани с функционирането на схемите

Схемите за сертифициране, които действат в ЕС, са предмет на следните основни разпоредби на ЕС:

⁽²⁾ Член 2, параграф 10 от Регламент (ЕО) № 765/2008 за определяне на изискванията за акредитация и надзор на пазара във връзка с предлагането на пазара на продукти; (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 30).

- Правила за вътрешния пазар. Доставчиците на удостоверителни услуги могат да се ползват от правото на свободно установяване и свободно предоставяне на услуги, както те са определени в членове 49 и 56 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и съответните разпоредби от Директивата за услугите⁽¹⁾. Те не трябва да бъдат изправени пред неоснователни ограничения, когато се установяват в друга държава-членка. Също така те не следва да бъдат изправени пред неоснователни ограничения, когато предоставят услуги извън границите на държавата. Схемите за сертифициране не трябва да създават и фактически бариери пред търговския обмен на стоки на вътрешния пазар,
- Правила за участие на държавата в схеми. Не се допуска схемите за сертифициране, които се подкрепят от обществени органи, като например регионални или национални органи, да създават ограничения на основата на националния произход на производителите или по друг начин да възпрепятстват вътрешния пазар. Всяка подкрепа за схеми за сертифициране, предоставена от държава-членка или чрез държавни средства по смисъла на член 107 от ДФЕС, трябва да е съобразена с правилата за държавните помощи,
- Правила за конкуренцията. Не се допуска схемите за сертифициране да водят до антиконкурентно поведение, и по-специално, но не само до:
 - хоризонтални или вертикални споразумения, ограничаващи конкуренцията,
 - отстраняване на конкурентни предприятия от страна на един или повече предприятия със значително пазарно влияние (като например възпрепятстване на достъпа на конкурентни купувачи до доставки и/или на достъпа на конкурентни продавачи до дистрибуторски канали),
 - възпрепятстване на достъпа до схемата за сертифициране на пазарни оператори, които отговарят на приложимите необходими условия,
 - възпрепятстване на участниците в схемата или трети страни да разработват, произвеждат и пускат на пазара алтернативни продукти, които не отговарят на определените в схемата спецификации.
- Изисквания за информиране на потребителите и за етикетироване⁽²⁾. Етикетироването, представянето на храни и рекламата за тях не трябва да са такива, че да въвеждат в заблуда купувача, по-конкретно:
 - относно характеристиките на храната и в частност относно нейното естество, идентичност, свойства, състав,

количество, трайност, произход или източник, начин на получаване или производство,

- чрез приписването на храната на въздействия или свойства, които тя не притежава,
- чрез внушаване, че храната притежава специални характеристики, когато в действителност всички подобни храни притежават такива характеристики.

Схемите, които удостоверяват единствено съответствие с правните изисквания, не бива да внушават, че сертифицираните продукти притежават специални характеристики, различни от тези на сходни продукти. Освен това схемите не трябва да водят до дискредитиране или вероятност за дискредитиране на други продукти на пазара и надеждността на официалните проверки.

Съгласно разпоредбите на Директивата за нелоялни търговски практики⁽³⁾ етикетироването, представянето на храни и рекламата за тях не трябва да са такива, че да въвеждат в заблуда купувача.

- При включването на процедура за оценка на съответствието в даден законодателен акт ЕС се съобразява със своите международни задължения, и по-специално с изискванията, определени в споразумението в рамките на СТО по отношение на техническите пречки пред търговията.

3.2. Правила, свързани със съдържанието на схемите

Освен това по много от темите, обхванати от изискванията на схемите за сертифициране, съществува специфично законодателство (напр. правни изисквания за безопасност и хигиена на храните⁽⁴⁾; за биологично селско стопанство; за хуманно отношение към животните; за опазване на околната среда; пазарни стандарти за конкретни продукти).

В областите, в които съществуват съответни стандарти или законодателни актове, твърденията трябва да са съобразени с тези стандарти и актове и да съответстват на тях, а в спецификациите трябва да има позоваване на тях (напр. ако дадена схема се отнася за биологичното земеделие, тя трябва да се основава на Регламент (ЕО) № 834/2007 относно биологичното производство и етикетироването на биологични продукти⁽⁵⁾; схеми, в които се правят твърдения относно храненето и здравето, трябва да бъдат в съответствие с Регламент (ЕО) № 1924/2006⁽⁶⁾ и да преминат през изискваната научна оценка на Европейския орган по безопасността на храните EFSA).

⁽¹⁾ Директива 2006/123/ЕО относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар; ОВ L 149, 11.6.2006 г., стр. 22 и насоки за прилагането й: SEC(2009) 1666.

⁽²⁾ Регламент (ЕО) № 852/2004 от 29 април 2004 г. относно хигиената на храните; Регламент (ЕО) № 853/2004 от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход и Регламент (ЕО) № 854/2004 за определяне на специфичните правила за организирането на официален контрол върху продуктите от животински произход, предназначени за човешка консумация; (ОВ L 139, 30.4.2004 г., стр. 1).

⁽³⁾ ОВ L 189, 20.7.2007 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ ОВ L 404, 30.12.2006 г., стр. 9.

⁽¹⁾ Директива 2006/123/ЕО от 12 декември 2006 г. относно услугите на вътрешния пазар; ОВ L 376, 27.12.2006 г., стр. 36.

⁽²⁾ Член 2, параграф 1, точка а) от Директива 2000/13/ЕО за сближаване на законодателствата на държавите-членки относно етикетироването, представянето и рекламата на храните; ОВ L 109, 6.5.2000 г., стр. 29.

По-специално по отношение на безопасността и хигиената на храните:

- Схемите не бива да бъдат в ущърб или да целят да заместят съществуващите официални стандарти и/или изисквания, нито да претендират да заместят официалния контрол, осъществяван от компетентните органи за целите на официалната проверка на спазването на задължителните официални стандарти и изисквания,
- Продукт, който се предлага на пазара по схеми, определящи стандарти за безопасност и хигиенни изисквания отвъд правните изисквания, не бива да се рекламира или популяризира по начин, който би довел до дискредитиране или вероятност за дискредитиране на безопасността на други продукти на пазара или на надеждността на официалните проверки.

3.3. Правила за оценка на съответствието, сертифициране и акредитация

Правилата за организацията и работата по акредитацията на органи, които осъществяват дейности по оценка на съответствието в регламентираната област, са установени в Регламент (ЕО) № 765/2008. В този регламент не се съдържа изискване органите за оценка на съответствието да бъдат акредитирани, но това изискване е включено в някои други законодателни актове на ЕС ⁽¹⁾.

Освен това международно приетите правила за работа на схеми за сертифициране на продукти/процеси или системи са установени съответно в Guide 65 (EN 45011) или ISO 17021 на Международната организация по стандартизация (ISO). Макар че схемите за сертифициране на продукти/процеси или системи са доброволни инициативи, за издаването на сертификати за продукти/процеси или системи по силата на акредитацията сертифициращите органи трябва да бъдат акредитирани съобразно стандартите EN 45011/ISO 65 или ISO 17021.

Въпреки това горното изискване не накърнява всички приложими изисквания на законодателството на ЕС в областта на храните, включително на общите цели, определени в член 5, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 178/2002:

„Законодателството в областта на храните се стреми към постигането на една или повече от общите цели за висока степен на опазване на живота и здравето на човека и защита на интересите на потребителите, включително практики за лоялна търговия с храни, а при необходимост като се вземат под внимание опазването на здравето на животните и хуманното отношение към тях, растителната защита и околната среда“.

⁽¹⁾ Напр. в член 11, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 510/2006 относно закрилата на географски указания и наименования за произход на земеделски продукти и храни се съдържа изискване „Органите, сертифициращи продукта, предвидени в параграфи 1 и 2, следва да спазват и от 1 май 2010 г. да бъдат акредитирани в съответствие с европейския стандарт EN 45011 или ISO/IEC Guide 65 (Общи изисквания към органите, които оперират със системи за сертификация на продукта)“.

В тези рамки Регламент (ЕО) № 882/2004 ⁽²⁾ на Европейския парламент и на Съвета относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване на проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване на здравето на животните и хуманното отношение към животните, включва някои правила за делегиране на задачи по официалния контрол от компетентните органи на независими трети страни (включително задължения за акредитация и отчетност).

Гарантиите, които се дават от дейностите по официалния контрол, са основата, на която могат да действат специфични схеми за доброволно сертифициране, предвид обстоятелството, че за всяко нарушение се носи отговорност по законодателството в областта на храните. Оценката на спазването на основните изисквания посредством схеми за сертифициране не освобождава от отговорност официалните контролни органи.

4. ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО УЧАСТИЕТО В СХЕМА И РАЗРАБОТВАНЕТО НА СХЕМА

1. Схемите следва да са отворени съгласно прозрачни и недискриминационни критерии за всички участници, които желаят и са в състояние да спазват специфицираните изисквания.
2. Схемите следва да имат надзорна структура, която да позволява всички съответни заинтересовани страни във веригата за предлагането на храни (селскостопански производители и техни организации ⁽³⁾, търговци със селскостопански и аграрно-хранителни продукти, представители на хранителната промишленост, търговци на едро и дребно и евентуално потребители) да участват в разработването на схемата и във вземането на решения по представителен и балансиран начин. Механизмите за участие на заинтересованите страни и участващите органи следва да бъдат документирани и публично достъпни.
3. Управляващите схемите, които функционират в различни държави и райони, следва да улесняват участието на всички заинтересовани страни от тези райони в разработването на схемите.
4. Изискванията по схемите следва да се разработват от технически експертни комитети и да се предоставят на широка група от заинтересовани страни за мнение.
5. Управляващите схемите следва да осигурят участието на съответните заинтересовани страни в разработването на критерии за проверка и контролни листове, както и във въвеждането и определянето на прагови равнища за санкции.
6. Управляващите схемите следва да възприемат подход на непрекъснато развитие, при който чрез механизми за обратна информация се извършва редовен преглед на правилата и изискванията с широкото участие на заинтересованите страни. По-специално, участниците в схемата следва да бъдат включени в бъдещото развитие на схемата.

⁽²⁾ ОВ L 165, 30.4.2004 г., стр. 1.

⁽³⁾ Напр. кооперативи.

7. Промени в изискванията по схемата трябва да се правят само когато са оправдани, за да се избегнат ненужни разходи за участниците във връзка с адаптацията. Участниците в схемата трябва да бъдат уведомявани по подходящ начин за евентуални промени в изискванията по схемата.

8. Схемите следва да включват информация за контакт във всички документи, свързани със схемата (включително на интернет страница) и да въведат процедура за получаване на коментари относно схемата и отговаряне на тях.

5. ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ИЗИСКВАНИЯТА ПО СХЕМАТА И СЪОТВЕТНИТЕ ТВЪРДЕНИЯ

5.1. Яснота и прозрачност на изискванията по схемата и на направените твърдения

1. Схемите следва ясно да обявяват социалните, екологичните, икономическите и/или правните цели.
2. Твърденията и изискванията следва да бъдат ясно обвързани с целите на схемата.
3. Обхватът на схемата, т.е. за кои продукти и/или процеси се отнася, следва да бъде ясно определен.
4. Спецификациите по схемата ⁽¹⁾, включително обобщение за широката публика, следва да са свободно достъпни (напр. на интернет страница).
5. Схемите, които действат в различни страни, следва да осигуряват превод на спецификациите, когато е отправено основателно искане от страна на потенциални участници или на сертифициращи органи.
6. Спецификациите по схемите следва да са ясни, достатъчно подробни и лесно разбираеми.
7. Схемите, в които се използва отличителен знак или етикет, следва да предоставят върху опаковката на продукта или на мястото на продажбата информация за това, къде потребителите могат да намерят по-подробна информация за схемата, като например адрес на интернет страница.
8. Схемите следва ясно да обявяват (напр. на своята интернет страница), че за тях се изисква сертифициране от независим орган, и да предоставят информация за контакти със сертифициращи органи, които предоставят тази услуга.

⁽¹⁾ Изключения може да са необходими, когато спецификациите по схемата се основават на стандарти, които не са свободно достъпни (напр. стандартите ISO и EN).

5.2. Доказателствена основа на твърденията и изискванията по схемите:

1. Всички твърдения следва да се основават на обективни и проверими доказателства и на научно издържана документация. Тези документи следва да са свободно достъпни, напр. на интернет страница ⁽²⁾.
2. Схемите, които действат в различни държави и райони, следва да адаптират изискванията си съобразно съответните местни агроекологични, социално-икономически и правни условия и селскостопански практики, като едновременно с това осигурят еднозначни резултати в различните видове контекст.
3. Схемите следва ясно да указват (напр. на интернет страница) доколко, къде и в каква степен техните спецификации надхвърлят приложимите правни изисквания, включително в областите на отчетността и проверките, ако случаят е такъв.

6. ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЕРТИФИЦИРАНЕТО И ПРОВЕРКИТЕ

6.1. Безпристрастност и независимост на сертифицирането

1. Сертифицирането за съответствие с изискванията на схемата следва да се извършва от независим орган, акредитиран:
 - от националния орган по акредитация, определен от държавата-членка съгласно Регламент (ЕО) № 765/2008, съгласно съответните европейски или международни стандарти и ръководства, определящи общите изисквания към органите, които работят със системите за сертификация на продукти, или
 - от орган по акредитация, който е страна по многостранното споразумение (MLA) за признаване на сертификати на продукти към Международния акредитационен форум (IAF).
2. Схемите следва да са отворени за сертифициране от всеки квалифициран и акредитиран сертифициращ орган, без да налагат географски ограничения.

6.2. Проверки

Като общ принцип проверките следва да бъдат ефективни, ясни, прозрачни, да се основават на документирани процедури и да се отнасят до проверими критерии, които са в основата на твърденията в схемата за сертифициране. Незадоволителните резултати от проверки следва да водят до съответните действия.

1. Следва да се извършват редовни проверки на участниците в схемата. Следва да има ясни и документирани процедури за проверка, включително за честотата на проверките, за извадките и за лабораторните/аналитични изпитания на параметри, свързани с обхвата на схемата за сертифициране.

⁽²⁾ Изключение следва да се прави за поверителна и/или фирмена информация, което следва да бъде ясно указано.

2. Честотата на проверките следва да вземе предвид резултатите от предходни проверки, присъщите рискове, свързани с продукта или процеса или системата за управление, както и наличието на практика за провеждане на вътрешни одити в колективни организации на производители, която може да допълва проверките от трета страна. Надзорният орган по схемата следва да определи минимална честота на проверките за всички участници в схемата.
3. Следва да са извършва систематична оценка на резултатите от проверките.
4. Като общо правило следва да се извършват необявени предварително проверки и проверки с кратък срок на предварително уведомяване (напр. в рамките на 48 часа).
5. Проверките и одитите следва да се основават на публично достъпни насоки, контролни листове и планове. Критериите за проверките следва да бъдат тясно обвързани с изискванията на схемата и със съответните твърдения.
6. Следва да има ясни и документирани процедури за разглеждане на несъответствия, които да бъдат ефективно прилагани. Следва да се дефинират критерии за елиминация, които могат да водят до:
 - отказване или отнемане на сертификат,
 - прекратяване на членството, или
 - докладване пред съответния официален изпълнителен орган.Тези критерии за елиминация следва да включват като минимум неизпълнението на основни правни изисквания в сферата, обхваната от сертификата. Случаи на несъответствия, които имат неблагоприятни последици за защитата на здравето, следва да бъдат съобщавани на съответните органи съобразно с нормативните изисквания.
7. Проверките следва да бъдат съсредоточени върху анализ на подлежащи на проверка критерии, които са в основата на твърденията в схемите за сертифициране.

6.3. Разходи

1. Управляващите схеми следва да оповестят публично таксите за членство (ако има такива) и да изискват от своите сертифициращи органи да публикуват разходите, свързани със сертифицирането и проверките за различните видове участници в схемите.
2. Евентуални разлики в таксите, които се заплащат от различните участници в схемите, следва да са основателни и пропорционални. Те не следва да служат за възпрепятстване на определени групи от потенциални участници, напр. от други страни, да участват в съответната схема.

3. Всички намаления на разходите, които произтичат от взаимно признаване и бенчмаркинг, следва да се отразяват и върху цените за операторите, които са обект на проверките и одитите.

6.4. Квалификация на одиторите/инспекторите

Като общ принцип одиторите/инспекторите следва да бъдат безпристрастни, квалифицирани и компетентни.

Одиторите, които провеждат сертифициращите одити, следва да притежават съответните познания в конкретния сектор и да работят за сертифициращи органи, които са акредитирани по съответните европейски или международни стандарти и ръководства за схеми за сертифициране на продукти, както и за схеми за сертифициране на системи за управление. Изискванията за уменията на одиторите следва да са описани в спецификациите по схемата.

6.5. Разпоредби за дребномащабни производители

Схемите следва да включват клаузи, които да позволяват и насърчават участие в схемата на дребномащабни производители (особено от развиващите се страни, ако случаят е такъв).

7. ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ВЗАИМНОТО ПРИЗНАВАНЕ И БЕНЧМАРКИНГ/ПРИПОКРИВАНЕ С ДРУГИ СХЕМИ

1. Когато схемите навлизат в нов сектор и/или разширяват обхвата си, следва да се обоснове необходимостта от схемата. Когато това е възможно, управляващите схеми следва изрично да се позовават (напр. на своята интернет страница) на други съответни схеми, които действат в същия сектор, област на политиката и географски район, и да посочат допирните точки и съответствието в подходите им. Те следва активно да търсят възможности за взаимно признаване на част или на всички изисквания по схемата.
2. В областите, в които е установено, че схемите се припокриват частично или изцяло с изискванията на други схеми, схемите следва да включват признаване или частично или цялостно приемане на проверките и одитите, които вече са извършени по тези други схеми (с цел да не се извършва повторен одит на същите изисквания).
3. Когато не може да бъде постигнато взаимно признаване, управляващите схеми следва да насърчават комбинирани одити въз основа на комбинирани одитни контролни листове (т.е. един комбиниран контролен лист и един комбиниран одит за две или повече различни схеми).
4. Управляващите на схеми със съвпадащи изисквания следва също така да хармонизират изискванията по отношение на протоколите и документацията за одитите в степената, в която това е практически и юридически възможно.